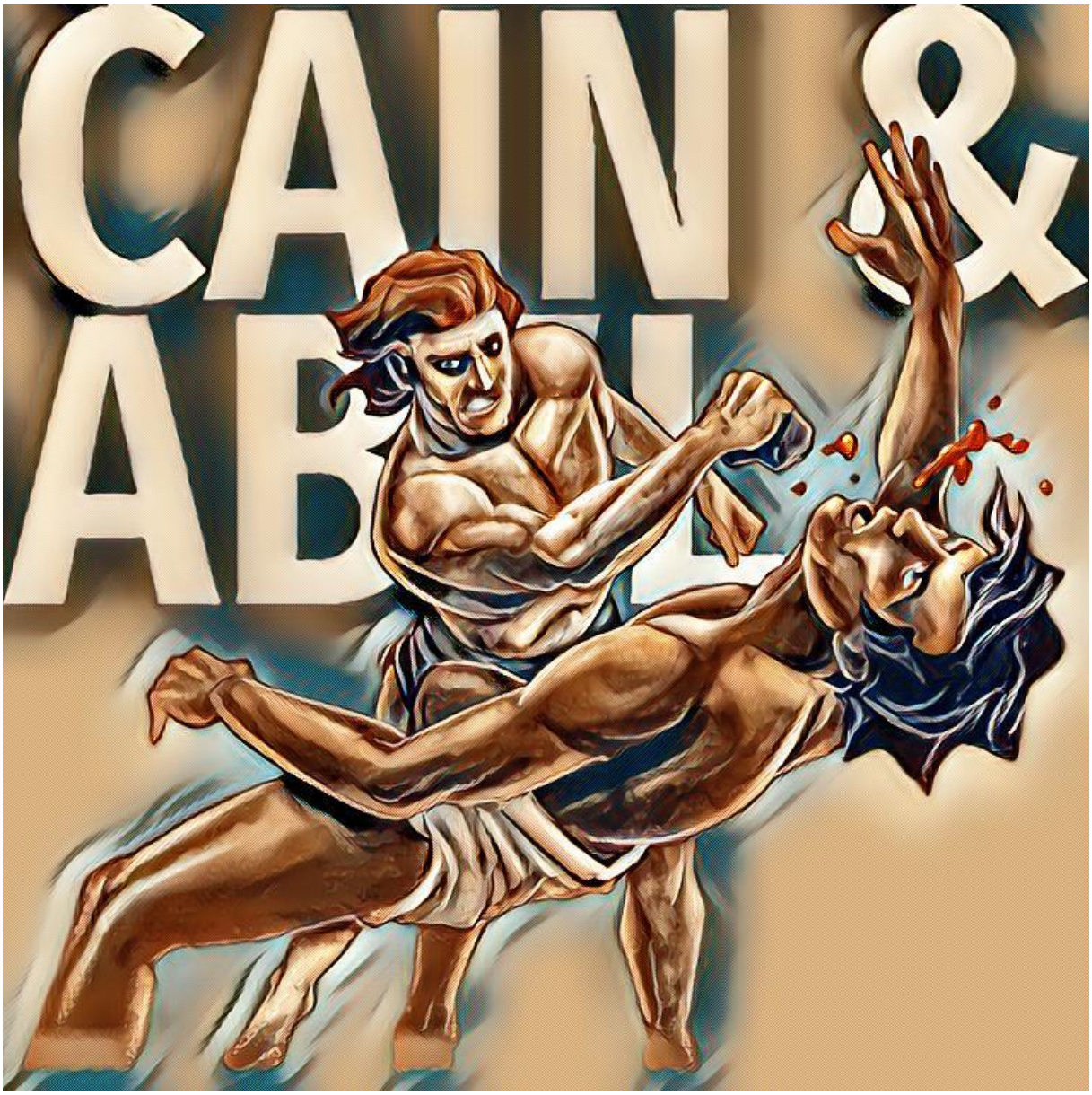

Увек исто

Аутор текста: Весна Перић, школски библиотекар

“Кад наиђу тешка, мутна времена и учестају сукоби и узбуне међу људима, отвори се одједном Библија на њеним најтамнијим страницама и наш ужас или наше неразумевање нађу древне и познате речи као једини израз.

Гледајући војнике и жандарме који су до малопре били и убијали, видео сам им у очима, дубоко испод спољњег беса и дрскости, једва приметно колебање у ком је било и животињског страха и неке жеље да се не буде на том месту ни у том облику. У том дрхтању у дну зеница прочитао сам одједном јасан и несумњив јадни, страшни и детињски Каинов одговор: - Зар сам ја чувар брата свога?” [1]

[1] Иво Андрић, „Знакови поред пута“

Да бисмо здраво и хармонично живели, потребно је да упознамо себе и своје могућности. Живимо у садашњости, а она је тренутак док причамо, пишемо, радимо, чинимо, планирамо.... И док покушавамо да спознамо себе, схватимо да нам је за тај подухват потребна прошлост. Постанемо свесни да смо заправо сада, баш у овом тренутку, све оно што смо искусили у прошлости, оно што ћемо, захваљујући том искуству, бити у будућности.

Слично је и са народима. Ако је скуп искустава које човек доживи, историја тог човека, онда су и искуства, која по својој природи припадају прошлости, властита и туђа, добра и лоша, историја народа. Они народи који разумеју своју историју, који су спремни да уче од ње корачају у правцу напретка. А они други, који на грешкама и успесима својих предака не уче, тапкају у месту. Или, што је још горе, враћају се на полазне тачке са којих су ти исти преци пошли, грчевито се борећи да своју садашњост учине бољом.

Ако нас историја учи животу, указује на грешке које су чинили људи у прошлости како их не бисмо понављали, како је могуће да не прихватамо, да игноришемо и не тумачимо поруке које нам историја шаље. Зашто правимо исте грешке? Зашто их упорно понављамо? Зашто се спотичемо о исти камен, ударамо главом о зид? Зашто се вртимо у круг не успевајући да прекинемо исти циклус? Ако узмемо као тачну тврдњу да више пута поновљена грешка више није грешка већ избор, важно је да се запитамо, и као појединац и као народ, да нису можда ствари које пођу по злу резултат свесних избора и непреузимања одговорности за наше одлуке, поступке? Да ли су произашле из наших погрешних уверења, лоших навика, прихватања лоших образаца понашања, приклањања већини која није увек у праву, неспремности да будемо искрени према себи и да се мењамо?

Грешка до грешке грешкица која може скупо да нас кошта

Колико ћемо као појединац, група или народ бити успешни, у великој мери зависи од нашег односа према грешкама, спремности да их увидимо и признамо и на крају поправимо. Лао Це, кинески филозоф и писац, учи нас да *„велики човек увиђа своје грешке, када увиди – признаје, када призна – поправља, а оне који му укажу на грешку сматра својим добронамерним учитељима”.* Дефинисати грешку није лако. У школи нас уче да је грешка начин поступања који је супротан правилима. Иако у животу постоје корисна правила, сам живот није уређен правилима. И због тога је тако тешко дефинисати шта је грешка у свакодневном животу. Да ли она увек и неминовно узрокује неку штету? Да ли је штета непоправљива и дугорочна? Или можда краткорочна? Да ли неки поступак који је узроковао краткорочну штету може покренути низ догађаја који на дуже стазе могу донети и користи? Одговори на питања биће различита јер о њима размишљамо чинећи их и анализирајући из различитх углова. Али ћемо се вероватно сложити да је грешка увек погрешан поступак.

Кад смрт постане заразна и свакодневна[2]

Рат је једна од константи у људској историји. Векови пролазе, а људи ратују. На различитим просторима, из разних разлога, са разним циљевима, разним средствима, али ратују. Од 3.600. пре нове ере до данас, за нешто више од 5.600 година, потпуни мир царовао је мање од 300 година, а беснело више од 14.500 ратова. Та најстарија,

[2] Горан Гоцић, У Минхену за Хитлеровим столом, РТС: Око, 14. 9.2021.

најсложенија, најосетљивија и најтрауматичнија друштвена појава безброј пута је описана у народним предањима, науци и уметности. *После сваког рата неко мора да поспреми. Какав такав ред неће се успоставити сам.*[3] То добро знају они који су га преживели, а они који су имали срећу да га не искусе наслућују. Зло је исто, а рат највеће. Рат и све оно што носи са собом, разарање, глад, болест, избеглиштво, убијање, мучење, силовање, ратне злочине и геноцид подривају веру у људски род и његове добре намере.

„Колико мртвих? Колико рањених? Које су националности?“ питања су за статистичаре и историчаре. Када мали човек одговара на њих не може а да у нашим очима не испадне бездушан, неосетљив на ожиљке, несреће и патње које ратови увек за собом повлаче. Као да му се од бројки замути у глави па престане да примећује да смрт хара. Да постаје заразна и свакодневна. Да жртве постану безимене. Пуке бројке. А били су људи са именом и презименом пред чијом худом судбином треба клечати, чија имена треба тихо изговарати, са поштовањем. И којих се треба сећати да не постану заборав јер

„Они што су знали
о чему се овде радило,
морају уступити место онима
што знају мало.
И мање од мало.
Односно, исто што и ништа.“[4]

Почетак људске историје обележен је братоубиством

Од давнина човек убија човека. Већ на првим страницама Библије, у четвртој глави „Књиге постања“, наилазимо на узнемирујућу приповест о Авељу и Каину.

4:1 Након тога позна Адам Еву, жену своју, и она затрудне, и роди Каина, и рече: добих човека од Господа. И роди опет брата његовог Авеља.

4:2-5 И Авељ поста пастир а Каин ратар. А после неког времена догоди се да Каин принесе Господу жртву од рода земаљског. А Авељ принесе од првина стада својега и од њихове претилине[5]*. И Господ погледа на Авеља и на његову жртву, а на Каина и на његову жртву не погледа. Зато се Каин расрди веома, и лице му се промени.*

4: 6-7 Тада рече Господ Каину: Што се срдиш? Што ти се лице промени? Нећеш ли бити мио кад добро чиниш? А кад не чиниш добро грех је на вратима. Воља је његова под твојом влашћу, јер ти си му старији.

4: 8 После говораше Каин с Авељем, братом својим, али кад беху у пољу, скочи Каин на Авеља, брата свога, и уби га.

4: 9-16 Тада рече Господ Каину: Где ти је брат Авељ? А он одговори: Не знам! Зар сам ја чувар брата својега? А Бог рече: Шта учини! Глас крви брата твојега виче са земље к Мени!

---

[3] Вислава Шимборска, Крај и почетак
[4] Вислава Шимборска, Крај и почетак
[5] обиље, беричетност

Није било лако Каину да призна кривицу. Признао је, али се није покајао. Признао је, али у погрешно време. Није му било лако ни да прихвати Божију казну да буде проклет на земљи. Због Адама је Бог земљу проклео. Али Каинов грех је од Адамовог већи. Као што је и сваки грех после Каиновог већи. И заслужује тежу казну јер ко га почини, из приче о Авељу и Каину није ништа научио, већ потврдио да се зло после извесног времена враћа. Учинио је „Семпер идем“. Увек исто.

Зашто је човеку лако да убија?

Зашто човек убија човека? Попут Каина, ма колико у себи носио злочиначког или безбожног, човек увек има изговор. Убија да присвоји оно што му не припада: имовину, жену, положај или трон. Одузима другом човеку живот из љубоморе, освете, страсти, похлепе. Убија као владалац, робовласник, психопата или пљачкаш. Убија као мали човек увучен својом или туђом вољом у вртлог друштвених превирања, ратова и сукоба. Познаје ли човек довољно себе? Да ли је спреман да себи призна шта се крије у најскровитијим деловима његовог срца? Препозна ли човек у себи Каина? Много је тешких питања. А одговор мора пронаћи сам. И то без варања, јер преписивање помоћи не може. А кад дође до исправног одговора, на Божије питање: „Где ти је брат, Каине?“ одговориће: „Знам. Јер ја сам чувар брата својега.“